

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 91

Číslo: 4

23. ledna 2011

Cena: 7 Kč

PROGRAM SVĚTOVÉHO DNE MODLITEB 2011 PŘIPRAVILY ŽENY Z CHILE

Chile je stát, o kterém u nás ve zprávách příliš neslyšíme, pokud nejde o nějaké neštěstí, jakým byli např. loni zavalení horníci, kteří jen zázkasem přežili řadu dní pohřbení hluboko pod zemí. Ze školy si možná pamatujeme na dříve oblíbené hnojivo chilský ledek, starší si připomenou vojenský puč v sedmdesátých letech minulého století. Ten, kdo by se chtěl o této zemi i o problémech lidí, kteří zde žijí, dozvědět víc, má možnost první pátek v březnu (4. března) navštívit některé z ekumenických modlitebních shromáždění Světového dne modliteb. Letos totiž liturgii připravily ženy z Chile.

Chilská republika se rozkládá mezi Tichým oceánem a Andským horským hřbetem v nejjihovýchodnější části Jižní Ameriky. Hraničí na severu s Peru, na východě s Bolívií a Argentinou, na jihu s Antarktidou a na západě ji omývá Tichý oceán.

Území Chile zabírá plochu 756950 km², táhne se v délce 4780 km od hranic Peru až k mysu Horn a má průměrnou šířku 200 km. Nejzápadnějším bodem je Velikonoční ostrov. Chile uplatňuje i právní nárok na část Antarktidy. Země je z 80 % hornatá. Najdeme tu na severu pouště, po celé délce území hory, jejichž vrcholky jsou pokryty věčným sněhem, na jihu travnaté prérie nebo stepi a na nejzápadnějším jihu polární pustiny.

Vzhledem k rozmanitosti klimatických podmínek žijí v Chile velmi rozličné druhy zvířat. Jsou to například lamy huanaco, předchůdci dnešních velbloudů a jejich domestikovaní příbuzní alpaky a vikuně, tučňáci, nepřeborné množství různobarevných ptáků, modré velryby a mnoho dalších mořských živočichů.

Z rostlin tu najdeme kaktusy, trnité křoviny, rozsáhlé plantáže zeleniny. V lesích převažují duby, modřiny a jiné jehličnany, typická je copihue, která náleží do čeledi orchidejí. V ho-

rách rostou starobylé araukárie, posvátným stromem je canelo.

Chile je zemí, kde na severu v minulosti žili Inkové, původními obyvateli střední a jižní části území jsou Araukáni (Mapuche). V 16. století vtrhli do Chile španělští dobyvatelé a původní obyvatelé si podmanili.

Chile získalo nezávislost 18. září 1810 a toto datum se zde slaví jako Den národní nezávislosti. V r. 1879 vznikl konflikt kvůli těžbě ledu a vedl ke 4 roky trvající válce s Peru a Bolívií. K těžké hospodářské krizi došlo po první světové válce, když se na trhu objevil uměle vyráběný ledek z Evropy.

V roce 1970 byl demokraticky zvolen prezidentem Salvador Allende. Koncem roku 1973 armáda a policie provedly státní převrat. Byl nastolen velmi represivní systém vládnutí, který stál život 5000 obyvatel, mnoho jich zmizelo nebo bylo uvězněno. Po 17 letech diktátorského režimu se Chile začalo transformovat, ale politické rozdělení, které je zdrojem konfliktů a nepokojů, trvá. Významnou úlohu prostředníka hrají církve, které usilují o smíření.

Chilská republika je založena na třech pilířích státní moci (zákonodárné, výkonné a soudní). Prezident je volen na

čtyři roky tajným hlasováním, stát má parlament a senát, soudy jsou nezávislé.

Chile se dělí na 15 regionů, v čele každého stojí regionální guvernér. V lednu 2006 si Chilané zvolili do čela první prezidentku.

Těžisté hospodářství je ve vývozu nerostných surovin. Chile je největším světovým vývozcem mědi. Důležitou položkou exportu je dřevo. Zemědělství se soustřeďuje do centrálního údolí. Pěstuje se pšenice, kukuřice, žito, rýže, cukrová řepa, brambory. Víno, zelenina a ovoce se i vyváží. Ži-

vočišná výroba je zastoupena chovem hovězího dobytka, ovcí, vepřů a koz.

Chile je i světovým vývozcem ryb. Turistický ruch je významným zdrojem příjmů. Turisty lákají nejsušší pouště světa, nádherné tichomořské pobřeží, vrcholky And, fascinující vodopády, patagonští tučňáci.

Životní úroveň mnoha obyvatel je poměrně nízká. Odhaduje se, že více než 34 % obyvatelstva žije v chudobě a 12 % v extrémní bídě. Naproti tomu 20 % obyvatelstva vlastní 80 % národního bohatství. Minimální měsíční mzda je 165 000 pesos, to je asi 333 amerických dolarů. Tuto minimální mzdu pobírá podle odhadu asi 10 % pracujících. Zákonem je zakázáno zaměstnávat děti do 15 let, ale zákon se nedodrhuje.

Problémem je znečišťování životního prostředí, přelidnění v hlavním městě, špatné perspektivy pro mladé lidi, konzumace drog, prostituce, nefunkční rodiny.

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou mestici a Španělé. 75 % obyvatelstva žije v centrálním údolí, z toho 45 % v hlavním městě Santiagu. Chile má celkem 17 milionů obyvatel. Jen 7 % patří k původnímu obyvatelstvu, a to z 85 % k Araukánům (Mapuche) - viz foto. Silné skupiny emigrantů přišly z Evropy, Asie, Oceánie a Latinské Ameriky.

89 % obyvatelstva se hlásí k Římskokatolické církvi, 10 % jsou protestanti - metodisté, lutheráni, anglikáni, pravoslavní, baptisté a presbyteriáni, zbytek tvoří menšiny.

Kromě oficiálních vyznání existuje místní náboženská kultura, ve které se mísí víra, folklor a zvyky. Např. Araukáni (Mapuche) mají po předcích zděděný způsob, kdy srdce promlouvá prostřednictvím hudby. Jejich

chrámek je přírodní svaté místo, pokryté nebeskou klenbou, kde dnem i nocí vzývají boha Ngeenechen, který je mužem i ženou.

Gramotnost je v zemi vysoká, protože právo na vzdělání je zakotveno v ústavě. Úředním jazykem je španělština. Odhaduje se, že číst a psát neumí jen něco přes 3 % obyvatel do 20 let. Školní docházka je povinná pro děti od 5 do 17 let. Na střední školy navazují univerzity nebo specializované technické instituty. Chile má 25 státních univerzit, ostatní jsou soukromé. V Chile se zachovaly památky předkolumbovské kultury. V poušti Atacama to jsou galitické stavby, opevněné vesnice a jeskynní malby. Po celé délce území nacházíme petroglyfy - kresby na kameni a postavy zvané geoglyfy, nakreslené ve volném prostoru na poušti. Známá je diaguitská kultura, prezentovaná kulovitými hmcí a džbány. Jsou patrné i stopy Inků. V koloniálním období vznikly nádherné stavby, kostely, muzea. Bohatou architekturou je známý ostrov Chiloe. Na Velikonočním ostrově je národní park Rapa Nui se stavbami a sochami z vulkanických hornin a ohromnými kamennými sochami moais. Kulturní bohatství země inspirovalo mnohé umělce a spisovatele. Dva chilští spisovatelé dostali Nobelovu cenu za literaturu: Gabriela Mistral v roce 1945 a Pablo Neruda v roce 1971.

Výsledkem špatného využívání přírodních zdrojů a nekontrolovaného růstu měst je zhoršení životního prostředí, následkem jsou různé choroby. Odvážení biologických i fyzikálních odpadů do vodních toků škodí ptákům i rybám a ničí rostliny. Semena se používají na výrobu bioplynu a pro

Dokončení na str. 3

Modlitba k začátku nového roku 2011

*„Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem.“
Ř 12,21*

Bože, Dárce času, na počátku cesty novým rokem tě prosíme o tvou milostiplnou přítomnost v Ježíši Kristu. Modlíme se za sebe navzájem, za své blízké, za sestry a bratry z církve, za své spolupracovníky na díle evangelia, za lidi známé i neznámé. Prosíme tě o dobro pro tvůj lid i celé tvé stvoření, neboť ty jsi, Bože, dobrý (Ž 100,5) a prokazuješ dobro (Ž 125,4).

Vstoupili jsme do nového roku s mnohými nadějemi, ale i s těžkostmi světa, s nedořešenými problémy, křivdami, bolestmi.

Děkujeme ti, Bože, že jsi v Ježíši Kristu přemohl zlo světa i smrti. Děkujeme ti, že v této jistotě víry můžeme jít novým rokem. Ať se z této naděje evangelia můžeme stále posilovat, když na nás doléhá zlo v různých podobách. Ať je dokážeme rozpoznávat, čelit mu a přemáhat ho dobrem, které můžeme, Bože, čerpat a přijímat z tebe.

Dávej nám dobré myšlenky (Př 2,10), dobrá slova (Př 12,25) a pomáhej nám uskutečňovat dobré dílo v církvi i ve světě (Ga 6,9). Prosíme tě, abychom v prosazování dobra vytrvali, když budeme narážet na překážky. Ať dokážeme přemáhat sami sebe v síle lásky Kristova Ducha.

Ved' nás a provázej na cestě novým rokem svým požehnáním. Tobě patří, Bože, náš Otče, chvála, čest, moc i vláda od věků na věky. Amen.

Tomáš Butta, patriarcha

PŘED 90 LETY ZEMŘEL ERNEST DENIS

Ernest Denis (3. ledna 1849 Nîmes – 4. ledna 1921 Paříž) byl francouzský historik, politik, slavista a především bohemista, profesor na univerzitách v Bordeaux a na pařížské Sorbonně. Je autorem mnoha děl o politických a kulturních dějinách Čechů a Moravanů, ale i dalších slovanských národů. Z jeho knih připomínáme zejména Hus et la guerre des hussites (Hus a husitské války - 1878), Origines de l'Unité des Frères bohêmes (Počátky jednoty českobratrské - 1885), Georges de Podebrad (Jiří z Poděbrad) a především Fin de l'indépendance bohême (Konec samostatnosti české - 1890). Čechy považoval za kulturně i politicky nejvyspělejší, proto jim přisuzoval i vůdčí roli v boji slovanských národů střední a jižní Evropy za samostatnost. Byl přesvědčen o nezbytnosti získání samostatnosti pro náš národ a vytrvalým bojovníkem za jeho práva. Založil a redigoval revue „La Nation Tchèque“ (Český národ). Svou neúnavnou činností, politickým a společenským vlivem se významně zasloužil o vytvoření Československa. Jakkoli jiné národnosti, je Ernest Denis osobností, kterou je nezbytné zařadit mezi nejvýznamnější osobnosti českých moderních dějin. Narodil v Nîmes (departement Gard), ve staré protestantské rodině. V roce 1870, během svých studií historie v Paříži se účastnil aktivně obrany obleženého města během prusko-francouzské války, která byla ukončena porážkou Francie u Sedanu. Tehdy se ve Francii stal velmi slavným manifest českých poslanců Vídeňského sněmu z 8. prosince téhož roku, kterým protestovali (cit.) „ve jménu humanity proti násilí, konanému na Francii, heroickém národu, který má právo na svou hrdost“ a žádali císaře Františka Josefa I., aby se zasloužil u svých spojenců o ukončení teroru na Prusy obsazeném území. Toto, v té době zcela výjimečné gesto, učiněné navíc představiteli národa, který sám postrádal svobodu, na Denise velmi zapůsobilo a bylo nejspíše i prvním impulsem pro jeho další profesionální zaměření. V roce 1872 Denis, coby čerstvý profesor historie, uskutečnil svoji první

návštěvu Čech, kde strávil plně dva roky. Na základě své práce o Janu Husovi, sepsané v té době, získal později titul doktora věd. Během pobytu intenzivně studoval český jazyk, který se mu stal klíčem k ostatním slovanským jazykům. Po svém návratu do Francie se věnoval výuce historie a v listopadu 1878 byl jmenován vysokoškolským učitelem na fakultě v Bordeaux, kde se postupně specializoval na slovanská historická témata a získal velké množství žáků. Na konci roku 1881 opustil Bordeaux a přešel do Grenoblu. Stal se čelním reprezentantem slavistiky. Vahou své osobnosti se snažil ovlivňovat francouzské politiky. Zdůrazňoval zahraničně-politickou orientaci na podporu zájmů slovanských národů, a to především těch, které v té době neměly samostatnost. V letech 1885 - 1898 také uskutečnil mnoho cest do Čech, na Moravu, do Polska, Ruska a Německa. V roce 1896 získal místo vedoucího katedry soudobé historie na pařížské Sorbonně. Stal se významnou osobností stojící v centru literárního a vědeckého prostředí tehdejší Francie s výrazným politickým vlivem. Ve své práci se zaměřil především na českou historii a národnostní a politické problémy našeho národa. Založil a redigoval v té době slavnou revue „La Nation Tchèque“. Byl přesvědčeným republikánem, vizionářem nevyhnutelnosti národního probuzení ve střední Evropě a neúnavným propagátorem veškerého slovanského odporu, kde přisuzoval zásadní úlohu Čechům, kteří

mu byli kulturou i jazykem nejbližší.

Rok 1918 potvrdil jeho historickou vizi a korunoval jeho úsilí, vedené dlouho společně s pozdějšími čelními představiteli novodobého českého státu Tomášem G. Masarykem a Edvardem Benešem. Výsledky jeho úsilí se projeví v navázání velmi přátelských vztahů mezi Československem a Francií, spojených kromě jiného i s významnou francouzskou pomocí při budování armády nového státu. Jeho zásluhou vzniká na Sorbonně katedra slavistiky, historie slovanských národů a „Historie československého státu“. Katedra posléze získala název „Katedra Ernesta Denise“. Prof. Denis založil i „Nadaci Československé republiky“ (Fondation de la République Tchecoslovaque). Kromě toho založila francouzská vláda na jeho popud „Národní školu východních jazyků“ (l'École Nationale des langues orientales) s katedrou jazyka českého. V roce 1920 navštívil Československo, kde byl považován mj. i za nástupce Františka Palackého a kde se mu po právu dostalo triumfálního uvítání. Plánoval i další návrat, ten mu však překazila zákeřná nemoc, jež ukončila jeho život 4. ledna 1921.

Ernest Denis je zakladatelem Francouzského institutu v Praze, který dodnes nese jeho jméno. V roce 1919 po něm bylo pojmenováno nádraží v Praze na Těšnově, v téže roce byl v Brně, v připomínce zásluh o ustavení Československa, po Ernestu Denisovi přejmenován první veřejný park v českých zemích - městský park Františkov - na Denisovy sady. V současné době je po renovaci a je prohlášen, spolu s katedrálou sv. Petra, za kulturní památku. 27. října 1928 byl na Malostranském náměstí v Praze odhalen k jeho počtě pomník, dílo sochaře Karla Dvořáka, který však v roce 1939 němečtí okupanti odstranili a zničili. V současné době jej připomíná na domě, zvaném „Bílý orel“, na stejném náměstí busta a pamětní deska, jejímiž autory jsou ing. arch. Mikoláš Vavřín a akademický sochař Petr Roztočil. Odhalena byla 31. října 2003.

(red)

Tři králové v Podkrkonoší

Také v Podkrkonoší se vydali Tři králové mezi chalupy, aby všem lidem dobré vůle vinšovali k novému roku. Peníze z tříkrálové sbírky jsou určeny na projekt "Adopce na dálku". Naši koledníci navštívili také vysockou nemocnici a domov důchodců v Rokytnici nad Jizerou. Na snímku děti bratra faráře Jaroslava Křivánka u staroveské zvonice u Vysokého nad Jizerou.

(jk)

PROGRAM SVĚTOVÉHO DNE...

Dokončení ze str. 1
obživu obyvatelstva slouží dovážena semena. Přírodní zásobárny vody jsou využívány při těžbě kovů a výstavbě vodních nádrží pro výrobu elektrické energie. Státní zdravotní politiku řídí ministr zdravotnictví. Je zajišťována veřejná primární zdravotní péče. To znamená pravidelné lékařské prohlídky, očkování a první pomoc pro děti. Velkým problémem u školní mládeže je zvyšující se obezita. Byla ustanovena komise AIDS, která eviduje nemocné a organizuje jejich léčbu. Téměř milion lidí trpí depresemi. Mezi známé ženy patří Gabriela Mistral, nositelka Nobelovy ceny za literaturu, Violetta Para, spisovatelka, zpěvačka a malířka a současná spisovatelka Isabela Allende. V politice vynikla prezidentka Michelle Bachelet Jeria. Na pracovní trh však ženy pronikly poměrně nedávno. Podle vládních zdrojů představují 37 % pracovních sil v zemi. Uplatňují se v méně prestižních profesích. Rozdíl v příjmech proti mužům je 33 až 38 %. Zákoník práce zaručuje těhotným ženám a matkám novorozenců určité úlevy, skutečnost je však jiná. Chile je na prvním místě ve výskytu domácího násilí v Latinské Americe. Dokonce se mluví o femicidě, kdy ženy v důsledku domácího násilí umírají. Zakládají se státní, církevní i soukromá střediska, která pomáhají obětem domácího násilí a starají se o ochranu žen a dodržování jejich práv. Zákon o domácím násilí stanoví, že stát má povinnost předcházet domácímu

násilí a poskytovat ochranu obětem násilí. Světový den modliteb v Chile zahájil svou činnost v roce 1980, zpočátku v rámci Ekumenického sdružení žen Latinské Ameriky. V říjnu 2000 byl na národním plenárním zasedání tohoto sdružení zvolen národní výbor SDM, který vypracoval systém sítě, spojující církevní a sociální organizace v ekumenickém svazku. Příprava materiálů pro rok 2011 přispěla k oživení modlitebního hnutí v Chile. Český výbor Světového dne modliteb v současné době jedná s naším velvyslancem v Chile, panem Zdeňkem Kubánkem, o konkrétním zaměření letošní sbírky. Společná celorepubliková sbírka má vyjádřit poslání Světového dne modliteb: poznávat - modlit se - konat (pomáhat). Část loňské sbírky ve výši 4000 euro tak putovala do Německa a podpořila projekty německých sester v Kamerunu. Část ve výši 20 300 Kč podpořila domácí projekt Domova svatě Rodiny, kam byla zakoupena polohovací lůžka. Shromáždění světového dne modliteb se u nás konají už téměř 30 let. Jejich příprava a účast na nich dává poznat, jak žijí lidé v různých koutech světa a s jakými problémy se potýkají. Účastníci shromáždění se pak dovedou lépe vcítit do jejich starostí a mohou jim pomoci jejich problémy řešit. Zájemci o program SDM mohou požádat předsedkyni českého výboru, naši sestru farářku Alenu Naimanovou z Rychnova nad Kněžnou.

Helena Bastlová

NAŠE RECENZE

KDO ŽÍZNÍ, AŽ PŘISTOUPÍ...

vydala brněnská diecéze
Církve čs. husitské
na konci r. 2010,
redigoval M. Sladkowski

Pocházím rodem i první službou z brněnské diecéze – a tak o jubilejním sborníku k 60. výročí jejího trvání referuji rád.

Knížka na pěkném papíru o 80 stranách se soustředí především na současnost (a výhledově i budoucnost) naší církevní práce a svědectví:

Po úvodním slově bratra biskupa dr. Petra Šandery krátce vyjádřili své vzpomínky i předchozí biskupové Karel Pudich, dr. Rudolf Medek a Vratislav Štěpánek.

Za stručným přehledem organizač-

ního vývoje diecéze pak podává o svém historickém vývoji i současném životě zprávu všech 39 současných náboženských obcí. Téměř každá je doprovázena fotografií jejich sboru či bohoslužebné místnosti. (Autorem většiny z nich je syn mého bývalého židenického „šéfa“ Vít Mádr.)

Na dalších 23 stranách se představují jiné pracovní skupiny a aktivity naší církve nejen ve Velkém Brně, ale i jinde: partnerství diecéze s Evangelickou církví ve vikariátu Essen v NSR, účast na ekumenických akcích či typy duchovní péče v Brně, školící středisko na Lipové ulici a rekreační dům v Přibyslavi, vydavatelská činnost v diecézi, pěvecký sbor diecéze i občanské sdružení Verbum et musica, občanské

sdružení křesťanské sociální pomoci Betanie a Dům důstojného stáří v Maloměřicích i vila Martha v Hrušovanech, Akademický klub Tábor, Klubíčko čili Klub důchodců Církve československé husitské či kroužek paličkování.

Ve Vyškově, Rousínově a Lysicích je Klub dobré zprávy pro děti, v Blansku mateřský klub Sluníčko. Potom jsou představeni tři diecézní autoři – básníci Zdeňk Svoboda, Jarmila Konečná a Juraj Ján Dovala.

Sborníček uzavírá německý a anglický přehled a český obsah.

Sborník (vydaný v počtu 1500 ks), lze koupit na diecézi v Brně nebo v Blahoslavu v Praze za 40 Kč.

Radek Hobza

